

Кафедра сучаснай беларускай мовы

СТЫЛІСТЫКА І КУЛЬТУРА БЕЛАРУСКАГА МАЎЛЕННЯ

Вучэбна-метадычны комплекс

для студэнтаў 3 курса
спецыяльнасці 1 210501 – “Беларуская філалогія” (па напрамках)
дзённай формы навучання
вучэбны семестр: VI

ЗМЕСТ

Тлумачальная запіска

Дысцыпліна “Стылістыка і культура беларускага маўлення” вывучаецца ў вышэйшых навучальных установах філалагічнага профілю на заключным этапе ўсведамлення моўнай сістэмы ў цэлым. Яна скіравана на асэнсаванне заканамернасцей ужывання моўных адзінак усіх узроўняў у тыповых сітуацыях зносін, функцыянальна-стылявых разнавіднасцяў мовы. Засваенне дысцыпліны спрыяе выпрацоўцы ў студэнтаў навыкаў правільнага, дакладнага, чыстага, выразнага і разнастайнага маўлення.

Мэта дысцыпліны “Стылістыка і культура беларускага маўлення” – фарміраванне практычных ведаў у роднай мове, стварэнне цэласнага сістэмнага ўяўлення аб функцыянаванні мовы ў яе стылявых разнавіднасцях. Перад сінтэзаванай дысцыплінай стаіць задача выхавання і павышэння ў моўцаў культуры беларускага маўлення, развіцця ў іх моўнай інтуіцыі і чуцця.

Асноўныя задачы дысцыпліны:

- забяспечыць студэнтаў сістэмай тэарэтычных ведаў па стылістыцы і культуры беларускага маўлення;
- спрыяць усведамленню асноўных камунікатыўных якасцей маўлення і спецыфікі іх праяўлення ў розных функцыянальных стылях;
- сфарміраваць навуковы і метадычны погляд на стылістыку і культуру маўлення як комплексную дысцыпліну, звязаную з гісторыяй беларускай лінгвістычнай, эстэтычнай і рытарычнай думкі, у сувязі з дзейнасцю беларускіх пісьменнікаў і іншых культурных дзеячаў;
- выпрацаваць свядомае карыстанне літаратурнымі і стылявымі моўнымі сродкамі з улікам мэтазгоднасці іх выкарыстання ў канкрэтным тэксце. Фарміраваць навыкі максімальнай актуалізацыі гэтых ведаў у пісьмовай і вуснай форме маўлення;
- вывучыць сучасную беларускую літаратурную мову ў яе функцыянальна-стылявых разнавіднасцях, выявіць стылістычныя нормы і асаблівасці стварэння тэкстаў рознай жанравай характарыстыкі;
- спрыяць фарміраванню навыкаў рэдагавання і перакладу тэкстаў;
- развіваць эстэтычныя адносіны да мовы, вучыць правілам маўленчых паводзін.

Вывучэнне дысцыпліны “Стылістыка і культура беларускага маўлення” павінна адбывацца ў цеснай сувязі з іншымі лінгвістычнымі дысцыплінамі: “Сучасная беларуская мова” “Рыторыка”, “Беларуская дыялекталогія”, “Уводзіны ў мовазнаўства”, “Агульнае мовазнаўства”, “Сучасная руская мова”.

Тыпавая праграма па дысцыпліне “Стылістыка і культура беларускага маўлення” складзена згодна з адукацыйным стандартам па спецыяльнасці 1-21 05 01 “Беларуская філалогія (па напрамках)”.

У працэсе вывучэння дысцыпліны студэнт павінен ведаць:

- функцыянальныя стылі сучаснай беларускай літаратурнай мовы, іх жанравыя разнавіднасці;
 - стылістычныя патэнцыі моўных сродкаў, мэтазгоднасць іх выкарыстання ў канкрэтным тэксце;
 - сістэму літаратурных нормаў беларускай мовы, іх рэалізацыю ў функцыянальных стылях;
 - умовы і формы маўленчай камунікацыі;
- умець:
- дыферэнцыраваць функцыянальныя стылі беларускай літаратурнай мовы;
 - аналізаваць і ацэньваць моўныя сродкі, іх стылістычны патэнцыял і мэтазгоднасць выкарыстання ў тэкстах розных стыляў і жанраў;
 - валодаць вуснай і пісьмовай разнавіднасцямі беларускай літаратурнай мовы;
 - карыстацца стылістычна-арталагічнымі паняццямі, катэгорыямі і тэрмінамі ў іх сістэмна-структурных сувязях;
 - валодаць метадыкай перакладу рознастылёвых тэкстаў на беларускую мову з блізкароднасных моў, найперш рускай;
 - карыстацца навуковай, даведачнай і метадычнай літаратурай беларускага мовазнаўства.

Найбольш эфектыўнымі педагогічнымі метадыкамі і тэхналогіямі, што садзейнічаюць атрымання ведаў студэнтамі, набыццю вопыту самастойнага вырашэння разнастайных задач, з'яўляюцца: тэхналогія вучэбна-даследчай дзейнасці; тэхналогія праблемна-модульнага навучання; праектныя тэхналогіі; камунікатыўныя тэхналогіі. Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынжавыя сістэмы вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы. З мэтай фарміравання сучасных сацыяльна-асобасных і сацыяльна-прафесійных кампетэнцый выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў у практыку правядзення семінарскіх і практычных заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання і дыскусійныя формы.

На лекцыйных занятках студэнтамі набываюцца і засвойваюцца веды тэарэтычнага характару, звязаныя з гісторыяй станаўлення сінтэзаванай дысцыпліны, выпрацоўкай яе тэрміналагічнага апарату, аналізам камунікатыўных якасцей маўлення, асэнсаваннем сістэмы норм сучаснай

беларускай літаратурнай мовы з улікам дынамікі і базы іх станаўлення; стылістычнай дыферэнцыяцыяй моўных сродкаў і заканамернасцей іх функцыянавання ў маўленні.

Падчас правядзення практычных заняткаў, мэта якіх палягае ў замацаванні і паглыбленні тэарэтычных ведаў, прадугледжваецца фарміраванне прафесійнага падыходу да ацэнкі, тлумачэння і выкарыстання моўных адзінак як элементаў моўнай сістэмы ў розных функцыянальных разнавіднасцях; набыццё навыкаў стылістычнага рэдагавання, размежавання нарматыўных і ненарматыўных моўных варыянтаў, а таксама правядзенне цэласнага стылістычнага аналізу тэксту; ацэнка маўлення з пункту погляду правільнасці, дакладнасці, лагічнасці, выразнасці, багацця, лаканічнасці, чысціні і дарэчнасці.

Важнае значэнне ў працэсе засваення і замацавання ведаў мае кіруемая самастойная работа студэнтаў. Такі від кантролю спрыяе фарміраванню ў студэнтаў навуковых поглядаў, удасканалвае іх здольнасці самастойнага аналізу моўных з'яў і працэсаў. У гэтай сувязі можа быць прапанавана работа рознага характару: падрыхтоўка навукова-даследчых і творчых прац; напісанне навуковых дакладаў і паведамленняў па пэўнай тэме; агляды па культуры маўлення праз аналіз выданняў, радыё-, тэлеперадач; рэдагаванне тэкстаў; складанне і выкананне тэстаў і інш.

Спіс рэкамендаванай літаратуры ўключае найбольш важныя работы як па ўсім курсе, так і па асобных раздзелах. Пры вывучэнні той або іншай тэмы прадугледжваецца азнаямленне студэнтаў з найноўшымі лінгвістычнымі работамі навукова-тэарэтычнага і метадычнага характару.

VI семестр Тэматыка лекцый

Лекцыя № 1 Стылістыка як лінгвістычная дысцыпліна

1. Змест, прадмет і задачы дысцыпліны “Стылістыка беларускай мовы”.
2. Генезіс стылістыкі. Гістарызм у асэнсаванні моўнага функцыянавання. Папярэднікі сучаснай стылістыкі (антычныя тэорыі мовы і стылю, заходнееўрапейскія, расійскія, беларускія рыторыкі).
3. Вытокі беларускай стылістыкі і красамоўства на Беларусі ў XII–XVIII стст. Навуковае вывучэнне стылістыкі ў беларускай філалогіі.
4. Сучасны стан стылістычных даследаванняў. Стылістыка лінгвістычная і літаратуразнаўчая. Галіны сучаснай стылістыкі.
5. Метады і прыёмы стылістычнага аналізу (семантыка-стылістычны, параўнальны, статыстычны; аналіз па слоўніковым паметам, аналіз слова ў кантэксце, стылістычны эксперымент).

Тэрміналагічны мінімум

апісальная стылістыка	стылістыка
гістарычная стылістыка	кадзіравання/дэкадзіравання
лінгвастылістыка	стылістыка мастацкай літаратуры
літаратуразнаўчая стылістыка	стылістыка тэкставых катэгорый
метады стылічнага аналізу	стылістыка тэксту
практычная стылістыка	супастаўляльная стылістыка
стылістыка	функцыянальная стылістыка
	экспрэсійная стылістыка

Літаратура

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. фак. ВНУ / У.В.Анічэнка [і інш.]. - Мінск: Універсітэцкае, 1992. – 255 с.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. - 320 с.

Кожина, М.Н. Стилистика русского языка: учеб. для пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» / М.Н. Кожина. - М.: Просвещение, 1983. – 223 с.

Любецкая, К.П. Стылістыка і культура беларускага маўлення: вучэбна-метадычны комплекс / К.П. Любецкая. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2007. – 40 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. – Мінск: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 288 с.

Лекцыя № 2

Асноўныя паняцці і катэгорыі стылістыкі

1. Стыль мовы, маўлення, функцыянальны, індывідуальны; падстыль; маўленчы жанр.

2. Стылістычныя сродкі мовы.

3. Стылістычная афарбоўка.

4. Стылістычныя рэсурсы мовы.

5. Стылявая рыса.

6. Стылізацыя.

7. Стылема як адзінка стылістыкі. Дыферэнцыяльныя і інтэгральныя прыметы стылемы. Стылеўтваральныя фактары: аб'ектыўныя, суб'ектыўныя, знешнія.

Тэрміналагічны мінімум

апісальная стылістыка

стылявая рыса

стылявыя асаблівасці (тэксту, сказа)

стылема

стылеўтваральны фактар

стылізацыя

стылістычная

(афарбоўка)

стылістычная норма

канатацыя

стылістычныя рэсурсы мовы

стылістычныя сродкі мовы

фонастылістыка

фоніка

лексічная стылістыка

фразеалагічная стылістыка

словаўтваральная стылістыка

марфалагічная стылістыка

сінтаксічная

стылістыка

Літаратура

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. фак. ВНУ / У.В.Анічэнка [і інш.]. - Мінск: Універсітэцкае, 1992. – 255 с.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. - 320 с.

Кожина, М.Н. Стилистика русского языка: учеб. для пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» / М.Н. Кожина. - М.: Просвещение, 1983. – 223 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. – Мінск: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 288 с.

Лекцыя № 3

Функцыянальная стылістыка як тэарэтычная база культуры маўлення

1. Паняцце функцыянальнага стылю.
2. Прынцыпы выдзялення функцыянальных стыляў.
3. Экстралінгвістычныя і лінгвістычныя прычыны вылучэння функцыянальнага стылю літаратурнай мовы.
4. Стылеўтваральныя фактары (суб'ектыўныя і аб'ектыўныя).
5. Паняцце падстыль.
6. Маўленчыя жанры ў беларускай мове.
7. Супрацьпастаўленасць стыляў паводле вуснай (гутарковы) і пісьмовай (астатнія стылі) формаў маўлення.
8. Сістэмнасць функцыянальных стыляў. Пытанне аб іерархіі стыляў. Узаемадзеянне функцыянальных стыляў.

Тэрміналагічны мінімум

жанр
моўныя асаблівасці
падстыль
тыпалагічныя прыметы
формы маўлення
функцыянальны стыль

Літаратура

Беларуская мова: Энцыклапедыя. / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 1994.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. – 320 с.

Любецкая, К.П. Да пытання аб функцыянальных стылях сучаснай беларускай літаратурнай мовы / К.П. Любецкая // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А.Я. Міхневіча. – Мінск, 2007. – С. 166-170.

Любецкая, К.П. Стылістыка і культура беларускага маўлення: вучэбна-метадычны комплекс / К.П. Любецкая. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2007. – 40 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. – Мінск: БДПУ, 2010. – 219 с.

Стилистический энциклопедический словарь русского языка / Под ред. М.Н. Кожинной. Члены редколлегии: Е.А. Баженова, М.П. Котюрова, А.П. Сковородников. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 696 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. – Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Шумчык Ф.С. Функцыянальная стылістыка беларускай мовы. Мн., 2004.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. – Мінск: Вышэйшая школа, 1992. – 288 с.

Лекцыя № 4

Сістэма стыляў сучаснай беларускай літаратурнай мовы

1. Афіцыйна-справавы стыль у беларускай мове. 3 гісторыі развіцця функцыянальнага стылю.

2. Навуковы стыль у беларускай мове. 3 гісторыі фарміравання навуковага стылю.

3. Публіцыстычны стыль у беларускай мове. 3 гісторыі станаўлення і фарміравання публіцыстычнага стылю.

4. Гутарковы (размоўны) стыль у беларускай мове. Палажэнне гутарковага стылю ў сістэме функцыянальных стыляў сучаснай беларускай мовы.

5. Мастацкі стыль (стыль мастацкай літаратуры) у беларускай мове. Палажэнне мастацкага стылю ў сістэме функцыянальных стыляў беларускай мовы і яго роля ў стылістычнай спецыялізацыі беларускай мовы.

6. Канфесійны стыль у беларускай мове. 3 гісторыі развіцця канфесійнага стылю.

7. Вызначэнне стылявай прыналежнасці тэксту паводле набору тыпалагічных прымет стылю/падстылю.

Тэрміналагічны мінімум

жанр
моўныя асаблівасці
падстыль
тыпалагічныя прыметы
формы маўлення
функцыянальны стыль

Літаратура

- Беларуская мова: Энцыклапедыя. / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 1994.
- Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. - 320 с.
- Любецкая, К.П. Да пытання аб функцыянальных стылях сучаснай беларускай літаратурнай мовы / К.П. Любецкая // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А.Я. Міхневіча. – Мінск, 2007. – С. 166-170.
- Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.
- Цікоцкі М.Я. Стылістыка публіцыстычных жанраў. Мн., 1971.
- Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.
- Шакун Л.М. Да характарыстыкі функцыянальных стыляў беларускай літаратурнай мовы // Культура мовы журналіста. Вып. 1. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага. Мн., 1982. С. 5–13.
- Шумчык Ф.С. Функцыянальная стылістыка беларускай мовы. Мн., 2004.
- Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 288 с.

Лекцыя № 5

Стылістыка тэксту як найважнейшы раздзел стылістыкі маўлення

1. Прадмет і задачы стылістыкі тэксту.
2. Тэкст як асноўная камунікатыўная адзінка.
3. Тыпы тэкстаў.
4. Феномен мастацкага тэксту.
5. Асноўныя катэгорыі і ўзроўні мастацкага тэксту.
6. Стылістыка тэксту ў аспекце моўнага майстэрства.

Тэрміналагічны мінімум

аўтасемантыя

вобраз апавядальніка

вобраз аўтара
завершанасць тэксту
інфарматыўнасць
кагезія
кагерэнтнасць
канцэптуальнасць
лакальнасць
лінгвістычны аналіз тэксту
праспекцыя
рэтраспекцыя

сістэмнасць
стылістыка тэксту
тыпалогія тэкстаў
тэкст
тэкставая катэгорыя
тэкставая экспрэсіўнасць
тэма тэксту
тэмпаральнасць
хранатоп

Літаратура

- Акишина А.А. Структура целого текста. М., 1979. – Вып. 1. – 88 с.
Гальперин И.Р. Текст як объект лингвистического исследования. М., 1981.
Дымарская-Бабалян И.Н. О связности текста: Семантический и грамматический аспекты. Ереван: Изд-во ЕГУ, 1988. – 157 с.
Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
Малажай Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту. Мн.: Выш. шк., 1992. – 365 с.
Міхневіч А.Я. Праблемы семантыка-сінтаксічнага даследавання беларускай мовы. – Мн., 1976.
Москальская О.И. Грамматика текста. М.: Выш. шк., 1981. – 183 с.
Одинцов В.В. Стилистика текста. М., 1980.
Реферовская Е.А. Коммуникативная структура текста в лексико-грамматическом аспекте. Л.: Наука, 1989. – 167 с.
Солганик Г.Я. Стилистика текста. М.: Наука, 1997. – 256 с.
Старасценка Т. Я. Стылістыка тэксту: дапаможнік / Т.Я. Старасценка; пад агул. рэд. П.А. Міхайлава. – Мінск: БДПУ, 2007. – 60 с.
Стилистический энциклопедический словарь русского языка / Под ред. М.Н. Кожинной. Члены редколлегии: Е.А. Баженова, М.П. Котюрова, А.П. Сковородников. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 696 с.
Цікоцкі М.Я. Стылістыка тэксту. Мн., 2002.

Лекцыя № 6

Культура маўлення як лінгвістычная дысцыпліна

1. Спецыфіка маўленчай дзейнасці.
2. Культура маўлення як вучэбная дысцыпліна: аб'ект, прадмет, мэта, задачы выкладання.

3. Аспекты культуры маўлення.
4. Тэрмінасістэма культуры маўлення: культура мовы, маўлення, формы маўлення; камунікатыўныя якасці маўлення.
5. Сувязь курса стылістыкі і культуры маўлення з іншымі навуковымі дысцыплінамі.
6. Агляд літаратуры па курсе.

Тэрміналагічны мінімум

арталогія	нарматыўны кампанент
аспекты культуры маўлення	формы маўлення
камунікацыйныя якасці	эстэтычны кампанент
культура маўлення	этычны кампанент
культура мовы	

Літаратура

- Абабурка М.В. Культура беларускай мовы. – Мн., 1994.
- Асновы культуры маўлення і стылістыкі. / Пад рэд. У.В. Анічэнкі. Мн., 1992.
- Беларуская мова: Энцыклапедыя. / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 1994.
- Гілевіч Н.І. Спецыфіка курса “Асновы культуры маўлення і стылістыкі” // Беларуская мова: праблемы навучання і вывучэння ў сярэдняй і вышэйшай школе: Мат. Рэсп. навук.-практ. канф. Мн., 1994. С. 109—110.
- Культура речи в вопросах и ответах / Под ред. А.Е.Михневича. – Мн., 1995.
- Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л.Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е.Н. Ширяева и др. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 840 с.
- Міхневіч А.Я. Функцыі мовы і маўлення і праблемы беларуска-рускага двухмоўя // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. Мн., 1982. С. 50–75.

Лекцыя № 7

Камунікацыйныя якасці маўлення як тыпалагічныя прыметы добрай мовы

1. Правільнасць маўлення як камунікатыўная якасць. Крытэрыі правільнасці. Правільнасць і норма. Кадыфікацыя. Норма і варыянтнасць. Пурызм і антынармалізатарства. Тыповыя маўленчыя нестылістычныя памылкі, іх класіфікацыя і спосабы папярэджвання.
2. Дакладнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння дакладнасці.
3. Лагічнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння лагічнасці.

4. Багацце і выразнасць маўлення. Моўныя сродкі рэалізацыі багацця і выразнасці маўлення. Стылістычныя рэсурсы выразнасці маўлення.

5. Чысціня, дарэчнасць, сцісласць маўлення. Моўныя сродкі рэалізацыі камунікатыўных якасцей.

Тэрміналагічны мінімум

антынармалізатарства	лагічнасць маўлення
багацце маўлення	норма
выразнасць маўлення	правільнасць маўлення
дакладнасць маўлення	пурызм
дарэчнасць маўлення	сцісласць маўлення
кадыфікацыя	чысціня маўлення

Літаратура

Абабурка М.В. Культура беларускай мовы. Мн., 1994.

Асновы культуры маўлення і стылістыкі. / Пад рэд. У.В. Анічэнкі. Мн., 1992.

Культура речи в вопросах и ответах / Под ред. А.Е.Михневича. – Мн., 1995.

Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л.Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е.Н. Ширяева и др. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 840 с.

Слоўка за слоўкам: алфавітны даведнік па культуры беларускай мовы для ўсіх / А.Я. Міхневіч, Л.П. Кунцэвіч, Ю.В. Назаранка. – Мн.: Выдавецкі цэнтр БДУ, 2006. – 165 с.

Сцяцко П.У. Культура мовы. Мн., 2002.

Лекцыя № 8

Мастацкі пераклад у ракурсе стылістыкі і культуры маўлення

1. Пераклад і перакладазнаўства.
2. Спецыфіка перакладу з блізкароднасных моў у ракурсе стылістыкі і арталогіі.
3. Адэкватны (ідэнтычны) пераклад і яго разнавіднасці. Пераклад, максімальна блізкі да арыгінала. Мастацкі пераклад і яго асаблівасці.
4. Эквівалентнасць у перакладзе.
5. Спосабы і сродкі перакладу стылістычных асаблівасцей арыгіналу.
6. Перакладчыцкія трансфармацыі.

Тэрміналагічны мінімум

адэкватны пераклад	мастацкі пераклад
--------------------	-------------------

паэтычны пераклад
пераклад
перакладазнаўства
пераклад-пераказ

перакладчыцкая трансфармацыя
псеўдапераклад
эквівалентнасць

Літаратура

Бордович А.М., Гируцкий А.А., Чернышова Л.В. Сопоставительный курс русского и белорусского языков: Учеб. пособие. Мн., 1999.

Булахов М.Г. Основные вопросы сопоставительной стилистики русского и белорусского языков. Мн., 1979.

Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода. М., 1980.

Конюшкевич М.И. Синтаксис близкородственных языков: тождество, сходства, различия. Мн., 1989.

Конюшкевич М.И., Корчиц М.А., Лещенко В.П. Синтаксис русского и белорусского языков: сходство и различия. Мн., 1994.

Попович А. Проблемы художественного перевода / Под общ. ред. и с предисл. П.М.Топера. – М., 1980.

Рагойша В. Проблемы перевода с близкородственных языков: Белорусско-украинское поэтическое взаимодействие. – Мн., 1980.

Роўда І.С. Рознаўзроўневая намінатыўная адпаведнасць беларускай і рускай моў (у сувязі з праблемай лексічных лакун). – Мн., 1999.

Сопоставительное описание русского и белорусского языков: Морфология. Мн., 1990.

Чарота І.А. Мастацкі пераклад на беларускую мову (Асновы тэорыі і практычныя рэкамендацыі). Мн., 1997.

Чумак Л.Н. Синтаксис русского и белорусского языков в аспекте культурологии. Мн., 1977.

Лекцыя № 9

Спецыфіка і асновы тэкставага аналізу і рэдагавання

1. Літаратурнае рэдагаванне як вучэбная дысцыпліна.
2. Задачы літаратурнага рэдагавання тэксту.
3. Праца рэдактара над кампазіцыяй твора.
4. Праўка тэксту пры літаратурным рэдагаванні.
5. Класіфікацыя стылістычных памылак.

Тэрміналагічны мінімум

беднасць слоўніка
канцылярызм
карэктурны знак

квяцістасць
моўная аднастайнасць
немілагучнасць

плеаназм
праўка-апрацоўка
праўка-вычытка
праўка-пераробка
праўка-скарачэнне

словы-паразіты
сухасць
таўталогія
штапм

Літаратура

- Антонова С.Г. и др. Редакторская подготовка изданий: Учебник для вузов. М., 2002.
- Былинский К.И., Розенталь Д.Э. Литературное редактирование. М., 1957.
- Голуб И.Б. Конспект лекций по литературному редактированию. М.: Айрис-прес, 2004. – 432 с.
- Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л.Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е.Н. Ширяева и др. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 840 с.
- Лепешаў І.Я. Праблема фразеалагічнай стылістыкі і фразеалагічнай нормы. Мн., 1984.
- Мильчин А.Э. Методика редактирования текста. М., 1980.
- Накорякова К.М. Литературное редактирование. Общая методика работы над текстом. Практикум. М.: ИКАР, 2002.
- Сикорский Н.Н. Теория и практика редактирования. М., 1980.
- Соловьёв В.И., Рябина Н.З. Редакторская подготовка периодических изданий. Учебное пособие. М.: МГАП «Мир книги».

Тэматыка практычных заняткаў

Практычныя заняткі № 1 Асноўныя паняцці і катэгорыі стылістыкі

1. Стыль мовы, маўлення, функцыянальны, індывідуальны; падстыль; маўленчы жанр.
2. Стылістычныя сродкі мовы.
3. Стылістычная афарбоўка. Віды стылістычнай афарбоўкі.
4. Стылістычныя рэсурсы мовы.
5. Стылявая рыса.
6. Стылізацыя.
7. Стылема як адзінка стылістыкі. Дыферэнцыяльныя і інтэгральныя прыметы стылемы. Стылеўтваральныя фактары: аб'ектыўныя, суб'ектыўныя, знешнія.

Літаратура

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. фак. ВНУ / У.В.Анічэнка [і інш.]. - Мінск: Універсітэцкае, 1992. - 255 с.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. - 3-е выд., дапрац. і дап. - Мінск: Нар. асвета, 1993. - 320 с.

Кожина, М.Н. Стилистика русского языка: учеб. для пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» / М.Н. Кожина. - М.: Просвещение, 1983. - 223 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. - 294 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. - Мінск: Бел. навука, 2002. - 223 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 288 с.

Практычныя заняткі № 2 Сістэмнасць функцыянальных стыляў беларускай мовы

1. Афіцыйна-справавы стиль у беларускай мове. Дакладнасць, лагічнасць, лаканічнасць як стылеўтваральныя рысы. Стабільнасць,

замкнёнасць, уніфікацыя, стандартызаванасць, “канцылярыт”, аб’ектыўнасць і дакументальнасць як адметныя рысы стылю. Неаднароднасць функцыянальнага стылю: адміністрацыйна-канцылярскі, уласна заканадаўчы, дыпламатычны і парламенцкі падстылі. Тыпалогія жанраў афіцыйна-справавога стылю. Рэалізацыя стылю ў пісьмовай і вуснай формах маўлення.

2. Навуковы стыль у беларускай мове. Абагуленасць, лагічнасць, абстрактнасць, аб’ектыўнасць, доказнасць, аргументаванасць, лаканічнасць, інфармацыйная насычанасць, адсутнасць вобразнасці як стылеўтваральныя рысы навуковых тэкстаў. Уласна навуковы, навукова-вучэбны і навукова-папулярны падстылі. Тыпалогія жанраў навуковага стылю. Рэалізацыя стылю пераважна ў пісьмовай форме.

3. Публіцыстычны стыль у беларускай мове. Інфармацыйная, аналітычная, агітацыйная, ацэначная функцыі стылю. Рэалізацыя функцыі ўздзеяння. Полевая структура публіцыстычнага стылю. Газетна-публіцыстычны, радыё- і тэлежурналістскі, аратарскі (агітацыйны, масава-палітычны, палітычна-ідэалагічны) падстылі. Варыятыўнасць стылявых уласцівасцей у залежнасці ад жанравых разнавіднасцей. Тыпалогія жанраў публіцыстычнага стылю.

4. Гутарковы (размоўны) стыль у беларускай мове. Неафіцыйнасць, нязмушанасць, спантаннасць, непасрэднасць і непадрыхтаванасць як прыметы стылю. Вобразнасць, разнастайнасць, эліптычнасць, экспрэсіўнасць як асноўныя маўленчыя якасці гутарковых тэкстаў. Роля інтанацыі, жэстаў, мімікі, рухаў суразмоўцаў. Гутаркова-афіцыйны і ўласна гутарковы падстылі. Тыпалогія жанраў гутарковага стылю. Формы рэалізацыі гутарковага стылю. Моўная гульня.

5. Мастацкі стыль (стыль мастацкай літаратуры) у беларускай мове. Палажэнне мастацкага стылю ў сістэме функцыянальных стыляў беларускай мовы і яго роля ў стылістычнай спецыялізацыі беларускай мовы. Функцыі мастацкага стылю: камунікатыўная, эстэтычная, уздзеяння. Разнастайнасць моўных сродкаў, мастацка-вобразная аб’ектывацыя свету, экспрэсіўнасць як асноўныя рысы мастацкага стылю. Уплыў мастацкага стылю на іншыя функцыянальныя стылі. Уплыў усіх функцыянальных стыляў на мову мастацкага твора. Празаічны, паэтычны і драматургічны падстылі. Тыпалогія жанраў мастацкага стылю.

6. Канфесійны стыль у беларускай мове. Функцыі, падстылі і формы рэалізацыі канфесійнага стылю. Тыпалогія жанраў.

Літаратура

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. фак. ВДУ / У.В.Анічэнка [і інш.]. - Мінск: Універсітэцкае, 1992. – 255 с.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. – 320 с.

Любецкая, К.П. Да пытання аб функцыянальных стылях сучаснай беларускай літаратурнай мовы / К.П. Любецкая // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А.Я. Міхневіча. – Мінск, 2007. – С. 166-170.

Любецкая, К.П. Стылістыка і культура беларускага маўлення: вучэбна-метадычны комплекс / К.П. Любецкая. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2007. – 40 с.

Любецкая, К.П. Функцыянальная стылістыка сучаснай беларускай мовы: практыкум / К.П. Любецкая. – Мінск: БДУ, 2010. – 52 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метадыч. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. – Мінск: БДПУ, 2010. – 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. – Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. – Мінск: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. – Мінск: Вышэйшая школа, 1992. – 288 с.

Практычныя заняткі № 3

Культура беларускага маўлення

1. Арталогія як навука, яе прадмет і задачы.
2. Асноўныя паняцці і катэгорыі арталогіі.
3. Камунікатыўныя якасці маўлення: агульны агляд. Спецыфіка ўтварэння камунікатыўных якасцей на аснове суадносін мовы, маўлення і пазамовых структур.
4. Правільнасць маўлення як камунікатыўная якасць. Крытэрыі правільнасці.
5. Дакладнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння прадметнай і паняццёвай дакладнасці ў функцыянальных стылях. Спецыфіка рэалізацыі дакладнасці ў функцыянальных стылях. Недакладнасць як маўленчая памылка.
6. Лагічнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння прадметнай і паняццёвай лагічнасці ў функцыянальных стылях. Спецыфіка рэалізацыі лагічнасці ў функцыянальных стылях. Нелагічнасць як маўленчая памылка.
7. Багацце маўлення. Моўнае багацце і слоўнікі.
8. Выразнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння выразнасці. Спецыфіка рэалізацыі выразнасці ў функцыянальных стылях.
9. Чысціня маўлення. Фактары, што парушаюць чысціню маўлення.

10. Дарэчнасць маўлення і моўныя сродкі яе рэалізацыі. Недарэчнасць маўлення як маўленчая памылка.

11. Сцісласць маўлення. Эканомія і збыткоўнасць у мове з пункту погляду стылістыкі і культуры маўлення.

Літаратура

Абабурка М.В. Культура беларускай мовы. Мн., 1994.

Асновы культуры маўлення і стылістыкі. / Пад рэд. У.В. Анічэнкі. Мн., 1992.

Беларуская мова: Энцыклапедыя. / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. Мн., 1994.

Гілевіч Н.І. Дыялектызмы ў прозе беларускіх пісьменнікаў сярэдняга пакалення // Беларуская мова і мовазнаўства. Мн., 1975.

Каўрус А.А. Дакумент па-беларуску. Мн., 1994.

Красней В.П. Грані слова. Мн., 1996.

Культура речі в вопросах и ответах / Под ред. А.Е.Михневича. – Мн., 1995.

Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л.Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е.Н. Ширяева и др. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 840 с.

Кунцэвіч Л.П. Дыялектызмы ў творах сучаснай беларускай мастацкай літаратуры // Беларуская лінгвістыка. 2001. Вып. 51. С. 61–66.

Падлужны А.І. Мова і грамадства. Мн., 1997.

Пытанні культуры пісьмовай мовы / Пад рэд. А.І. Падлужнага. Мн., 1991.

Слоўка за слоўкам: алфавітны даведнік па культуры беларускай мовы для ўсіх / А.Я. Міхневіч, Л.П. Кунцэвіч, Ю.В. Назаранка. – Мн.: Выдавецкі цэнтр БДУ, 2006. – 165 с.

Сучасная беларуская мова: Пытанні культуры мовы / Пад рэд. А.І. Падлужнага. Мн., 1973.

Сцяцко П.У. Культура мовы. Мн., 2002.

Цікоцкі М.Я. Сугучнасць слоў жывых... Мн., 1981.

Шакун Л.М. Карані роднай мовы. Мн., 2002.

Шкраба Р.І. Дзе што сказаць. // Шкраба Р.І. Моваю вобразаў. Мн., 1989. С. 76—102.

Шкраба Р.І. Як размаўляюць людзі // Шкраба Р.І. Моваю вобразаў. Мн., 1989. С. 57—75.

Шылава А.В. Дакладнасць словаўжывання // Культура мовы журналіста. Вып. 2. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага і А.І. Наркевіча. Мн., 1984. С. 50–66.

Практычныя заняткі № 4

Стылістыка тэксту. Катэгорыі мастацкага тэксту

1. Тэкст як прадмет стылістыкі.
2. Тыпалогія тэкстаў.
3. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы маўлення.
4. Асноўныя катэгорыі мастацкага тэксту з пункту погляду стылістыкі.
5. Прынцыпы пабудовы абзаца.
6. Чужое маўленне і яго стылістычныя функцыі ў тэксце.

Літаратура

Гальперин И.Р. Текст як объект лингвистического исследования. М., 1981.

Горнак В.В. Методические рекомендации к занятиям по спецсеминару «Лингвистический анализ художественного текста». Витебск, 1993.

Ивченков В.И. Лингвистическая организация текста: В творческой лаборатории В. Короткевича. Мн., 2002.

Лепешаў І.Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора: У 2 ч. Гродна: ГрДУ, 2000. – Ч. 2. – 122 с.

Лінгвістычны аналіз тэксту: Матэрыялы семінара. Мн., 1975.

Малажай Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту: Заданні. Тэксты. Парады. Мн.: Выш. шк., 1982. – 270 с.

Пісарук Г.В. Лінгвістыка тэксту: Практычны матэрыял для студ. філалагічных факультэтаў. Брэст, 1994.

Старасценка Т. Я. Стылістыка тэксту: дапаможнік / Т.Я. Старасценка; пад агул. рэд. П.А. Міхайлава. – Мінск: БДПУ, 2007. – 60 с.

Фридман Л.Г. Границы абзацев и их маркеры // Лингвистика текста: Межвуз. сб. науч. тр. Пятигорск: ПГПИИЯ, 1993. – С. 5-15.

Шанский Н.М. Лингвистический анализ стихотворного текста. М., 2002.

Практычныя заняткі № 5

Мастацкі пераклад у ракурсе стылістыкі і культуры маўлення

1. Спецыфіка перакладу з блізкароднасных моў.
2. Слоўнікавы і перакладніцкі адпаведнікі.
3. Беларуская-рускія паралексічныя сувязі.
4. Безэквівалентная лексіка і спосабы яе перакладу.
5. Спецыфіка беларускай граматычнай сістэмы і яе трансфармацыя пры перакладзе. Пераклад дзеяпраметнікаў з рускай мовы на беларускую.
6. Спосабы і сродкі перакладу стылістычных асаблівасцей арыгіналу.

Літаратура

Жураўскі А.І. Двухмоўе і шматмоўе ў гісторыі Беларусі // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. Мн., 1982. С. 18–49.

Кусянкоў М.С. Некаторыя праявы руска-беларускай лексічнай інтэрферэнцыі на старонках перыядычнага друку. // Культура мовы журналіста. Вып. 2. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага і А.І. Наркевіча. Мн., 1984. С. 37–50.

Садоўскі П.В. З’явы фанетычнай інтэрферэнцыі ва ўмовах беларуска-рускага білінгвізму // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. Мн., 1982. С. 176–228.

Сцяцко П.У. Культура мовы. Мн., 2002.

Шкраба І.Р. Стылістычнае вар’іраванне норм граматычнага і лексічнага словаўжывання. // Веснік БДУ. Серыя 4. 1993. № 3. С. 47—49.

Шуба П.П. Міжмоўная беларуска-руская аманімія і паранімія // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. Мн., 1982. С. 106–131.

Яскевіч А.А. Сакрэты праяўнага перакладу // Яскевіч А.А. Сумежжа. Мн., 1994. С. 140—156.

Яскевіч А.А. Цяжкое мастацтва перакладу // Яскевіч А.А. Сумежжа. Мн., 1994. С. 56—78.

Тэматыка КСРС

КСРС №1

Гісторыя стылістыкі. Асноўныя паняцці стылістыкі

1. Змест, прадмет і задачы дысцыпліны “Стылістыка беларускай мовы”.
2. Генезіс стылістыкі. Гістарызм у асэнсаванні моўнага функцыянавання. Папярэднікі сучаснай стылістыкі (антычныя тэорыі мовы і стылю, заходнееўрапейскія, расійскія, беларускія рыторыкі).
3. Вытокі беларускай стылістыкі і красамоўства на Беларусі ў XII–XVIII стст. Навуковае вывучэнне стылістыкі ў беларускай філалогіі.
4. Сучасны стан стылістычных даследаванняў. Стылістыка лінгвістычная і літаратуразнаўчая. Галіны сучаснай стылістыкі.
5. Метады і прыёмы стылістычнага аналізу (семантыка-стылістычны, параўнальны, статыстычны; аналіз па слоўніковых паметах, аналіз слова ў кантэксце, стылістычны эксперымент).
6. Стыль мовы, маўлення, функцыянальны, індывідуальны; падстыль; маўленчы жанр.
7. Стылістычныя сродкі мовы.
8. Стылістычная афарбоўка.
9. Стылістычныя рэсурсы мовы.
10. Стылявая рыса.
11. Стылізацыя.

Літаратура

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. фак. ВНУ / У.В.Анічэнка [і інш.]. - Мінск: Універсітэцкае, 1992. – 255 с.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. - 320 с.

Кожина, М.Н. Стилистика русского языка: учеб. для пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» / М.Н. Кожина. - М.: Просвещение, 1983. – 223 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метадыч. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. – Мінск: Бел. навука, 2002. – 223 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 288 с.

КСРС № 2

Стылістыка моўных узроўняў

1. Фанетычная стылістыка і яе прадмет.
2. Лексічная стылістыка і яе прадмет.
3. Фразеалагічная стылістыка і яе прадмет.
4. Марфалагічная стылістыка і яе прадмет.
5. Сінтаксічная стылістыка і яе прадмет.

Літаратура

Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л. Ю. Иванова, А. П. Сковородникова, Е. И. Ширяева и др. – 2-е изд. М.: Флинта: Наука, 2007. – 840 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метаад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Стилистический энциклопедический словарь русского языка / Под ред. М. Н. Кожинной. - М.: Флинта, 2003. – 696 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Шумчык, Ф.С. Лексічная стылістыка беларускай мовы: вучэбна-метадычны дапаможнік / Ф.С.Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2005. - 51 с.

Шумчык, Ф.С. Марфалагічная стылістыка беларускай мовы: (словаўтварэнне і іменныя часціны мовы): вучэбна-метадычны дапаможнік / Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2007. - 51 с.

Шумчык, Ф.С. Сінтаксічная стылістыка беларускай мовы: вучэбна-метадычны дапаможнік / Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2008. - 54 с.

КСРС № 3

Стылістычны аналіз мастацкага тэксту

1. Тэкст як асноўная камунікатыўная адзінка і прадмет стылістыкі. Феномен мастацкага тэксту. Асноўныя катэгорыі мастацкага тэксту з пункту погляду стылістыкі (падзельнасць, кагерэнтнасць, кагезія, праспекцыя, рэтраспекцыя, лакальна-тэмпаральная аднесенасць (хранатоп), інфарматыўнасць, канцэптуальнасць, сістэмнасць, мадальнасць, прагматычная скіраванасць, завершанасць).

2. Асноўныя структурныя адзінкі тэксту. Прынцыпы пабудовы абзаца (лагічны; эмацыянальнага або лагічнага падкрэслення; супрацьпастаўлення).

Кампазіцыйна-сэнсавы і экспрэсіўна стылістычны прынцыпы падзелу тэксту на абзацы. Статычныя і дынамічныя тыпы абзацаў; іх моўна-стылістычная спецыфіка. Арганізацыя тэксту праз ЗФА. Моўна-стылістычныя сродкі ў фарміраванні асноўных тыпаў сувязей у ЗФА (пры ланцуговай, паралельнай, далучальнай і змешанай сувязях). Выбар формы арганізацыі маўлення.

3. Кампазіцыя як знешні план структурнай будовы. Спецыфіка зачына (самастойнасць, новая інфармацыя).

4. Тыпалогія тэкстаў. Тэматычная класіфікацыя тэкстаў. Універсальная лінгвістычная класіфікацыя тэкстаў у залежнасці ад: 1) характару пабудовы тэксту (ад 1-й, ад 2-й ці ад 3-й асобы); 2) характару перадачы чужога маўлення (простая мова, ускосная мова, няўласна-простая мова); 3) колькасці камунікантаў (маналог, дыялог, палілог); 4) функцыянальна-сэнсавага прызначэння (функцыянальна-сэнсавага тыпу маўлення); 5) тыпу сувязі паміж сказамі; 6) экстралінгвістычнага поля.

5. Вобраз аўтара і вобраз апавядальніка ў структуры мастацкага і публіцыстычнага тэксту.

6. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы маўлення. Мэта апісання, яго пабудова. Апісанне статычнае і дынамічнае. Мэта паведамлення, яго структура. Мэта разважання, яго разнавіднасці. Своеасаблівасць дзеяслоўных форм у розных тыпах тэксту.

7. Чужое маўленне і яго стылістычныя функцыі ў розных відах тэкстаў (простая, ускосная, няўласна-простая мова). Маналог, дыялог.

8. Асаблівасці арганізацыі тэкстаў розных стыляў.

Літаратура

Лепешаў, І.Я. Лінгвістычны аналіз тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў па філал. спецыяльнасцях / І. Я. Лепешаў. - Мінск: Вышэйшая школа, 2009. - 287 с.

Малажай, Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту: заданні, тэксты, парады: вучэб. дапам. для філал. фак. пед. ін-таў / Г.М. Малажай. - 2-е выд., дап. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 270 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. - Мінск: Бел. навука, 2002. - 223 с.

Прамежжавы залік

Характарыстыка функцыянальных стыляў беларускай мовы

1. Афіцыйна-справавы стыль у беларускай мове. Лексічныя, марфалагічныя, сінтаксічныя моўныя асаблівасці тэкстаў. Аналіз і рэдагаванне тэкстаў афіцыйна-справавога стылю.

2. Навуковы стыль у беларускай мове. Лексіка-фразеалагічныя, марфалагічныя, сінтаксічныя асаблівасці навуковых тэкстаў. Аналіз і рэдагаванне тэкстаў навуковага стылю.

3. Публіцыстычны стыль у беларускай мове. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя, сінтаксічныя асаблівасці публіцыстычных тэкстаў. Аналіз і рэдагаванне тэкстаў публіцыстычнага стылю.

4. Гутарковы (размоўны) стыль у беларускай мове. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя, сінтаксічныя асаблівасці гутарковых тэкстаў. Аналіз тэкстаў гутарковага стылю.

5. Мастацкі стыль (стыль мастацкай літаратуры) у беларускай мове. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя, сінтаксічныя асаблівасці мастацкіх тэкстаў. Аналіз тэкстаў мастацкага стылю.

6. Канфесійны стыль у беларускай мове. Лексічныя, фразеалагічныя, марфалагічныя, сінтаксічныя асаблівасці канфесійных тэкстаў. Аналіз тэкстаў канфесійнага стылю.

Літаратура

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск: Нар. асвета, 1993. – 320 с.

Любецкая, К.П. Да пытання аб функцыянальных стылях сучаснай беларускай літаратурнай мовы / К.П. Любецкая // Працы кафедры сучаснай беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А.Я. Міхневіча. – Мінск, 2007. – С. 166-170.

Любецкая, К.П. Функцыянальная стылістыка сучаснай беларускай мовы: практыкум / К.П. Любецкая. – Мінск: БДУ, 2010. – 52 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метадыч. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. – Мінск: БДПУ, 2010. – 219 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. – Мінск: Універсітэцкае, 1995. – 294 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. – Мінск: Вышэйшая школа, 1992. – 288 с.

КАЛЁКВІУМ

Камунікатыўныя якасці маўлення: агульны агляд

1. Правільнасць маўлення як камунікатыўная якасць. Крытэрыі правільнасці. Норма і кадыфікацыя. Дынаміка моўных норм. Варыятыўнасць норм. Тыпалогія норм.
2. Дакладнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння прадметнай і паняццёвай дакладнасці ў функцыянальных стылях. Спецыфіка рэалізацыі дакладнасці ў функцыянальных стылях. Недакладнасць як маўленчая памылка.
3. Лагічнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння прадметнай і паняццёвай лагічнасці ў функцыянальных стылях. Спецыфіка рэалізацыі лагічнасці ў функцыянальных стылях. Нелагічнасць як маўленчая памылка.
4. Багацце маўлення. Моўнае багацце і слоўнікі.
5. Выразнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння выразнасці. Спецыфіка рэалізацыі выразнасці ў функцыянальных стылях.
6. Чысціня маўлення. Фактары, што парушаюць чысціню маўлення.
7. Дарэчнасць маўлення і моўныя сродкі яе рэалізацыі. Недарэчнасць маўлення як маўленчая памылка.
8. Сцісласць маўлення. Эканомія і збыткоўнасць у мове з пункту погляду стылістыкі і культуры маўлення.

Літаратура

- Абабурка М.В. Культура беларускай мовы. Мн., 1994.
- Асновы культуры маўлення і стылістыкі. / Пад рэд. У.В. Анічэнкі. Мн., 1992.
- Культура речи в вопросах и ответах / Под ред. А.Е.Михневича. – Мн., 1995.
- Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л.Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е.Н. Ширяева и др. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 840 с.
- Сцяцко П.У. Культура мовы. Мн., 2002.

Пытанні да заліку

1. Стылістыка як навука. Асноўныя паняцці і катэгорыі стылістыкі. Прадмет і задачы стылістыкі.
2. Культура маўлення як навука. Асноўныя паняцці і катэгорыі культуры маўлення. Прадмет і задачы культуры маўлення.
3. Гісторыя станаўлення і развіцця стылістыкі і культуры беларускага маўлення.
4. Сучасны стан і перспектывы развіцця стылістыкі і культуры маўлення. Галіны стылістыкі. Арталогія.
5. Фанетычная стылістыка і яе прадмет. Фоніка.
6. Лексічная стылістыка і яе прадмет.
7. Стылістычная канатацыя лексічных адзінак і яе віды.
8. Стылістыка моўных узроўняў: фанетычная, марфалагічная, лексічная, сінтаксічная стылістыка.
9. Сістэма функцыянальных стыляў беларускай мовы. Сістэмныя ўзаема сувязі функцыянальных стыляў.
10. Навуковы стыль і яго асноўныя моўныя сродкі.
11. Афіцыйна-справавы стыль і яго асноўныя моўныя сродкі.
12. Канфесійны стыль: функцыі і моўныя сродкі.
13. Публіцыстычны стыль і яго асноўныя моўныя сродкі.
14. Гутарковы стыль і яго моўныя асаблівасці.
15. Стыль мастацкай літаратуры. Суадносіны мовы мастацкай літаратуры і сучаснай беларускай літаратурнай мовы.
16. Правільнасць маўлення як камунікатыўная якасць. Крытэрыі правільнасці. Тыпалогія норм.
17. Норма і кваліфікацыя. Дынаміка моўных норм. Варыятыўнасць норм. Навуковая аснова моўнай нармалізацыі. Пурызм і лібералізм у пытаннях культуры маўлення.
18. Дакладнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння прадметнай і паняццёвай дакладнасці ў функцыянальных стылях. Спецыфіка рэалізацыі дакладнасці ў функцыянальных стылях. Недакладнасць як маўленчая памылка.
19. Лагічнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння прадметнай і паняццёвай лагічнасці ў функцыянальных стылях. Спецыфіка рэалізацыі лагічнасці ў функцыянальных стылях. Нелагічнасць як маўленчая памылка.
20. Багацце і выразнасць маўлення. Моўныя сродкі стварэння выразнасці (тропы і фігуры). Спецыфіка рэалізацыі выразнасці ў функцыянальных стылях.
21. Чысціня маўлення. Фактары, што парушаюць чысціню маўлення. Сцісласць маўлення.

22. Дарэчнасць маўлення і моўныя сродкі яе рэалізацыі. Недарэчнасць маўлення як маўленчая памылка.
23. Стылістычныя памылкі, іх тыпы і асноўныя прычыны ўзнікнення.
24. Стылістыка тэксту. Тэкст як прадмет стылістыкі. Тыпалогія тэкстаў.
25. Асноўныя катэгорыі мастацкага тэксту з пункту погляду стылістыкі.
26. Спецыфіка і асновы тэкставага аналізу і рэдагавання.
27. Спецыфіка перакладу з блізкароднасных моў. Пераклад асобных моўных форм і структур з рускай мовы на беларускую.

Агульны спіс літаратуры

Абабурка, М.В. Культура беларускай мовы / М.В. Абабурка. - Мінск: Вышэйшая школа, 1994. - 122 с.

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. фак. ВНУ / У.В.Анічэнка [і інш.]. - Мінск: Універсітэцкае, 1992. - 255 с.

Головин, Б. Н. Основы культуры речи: учеб. пособие / Б.Н. Головин. - М.: Высш. школа, 1980. - 335 с.

Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. - 3-е выд., дапрац. і дап. - Мінск: Нар. асвета, 1993. - 320 с.

Кожина, М.Н. Стилистика русского языка: учеб. для пед. ин-тов по спец. № 2101 «Рус. яз. и лит.» / М.Н. Кожина. - М.: Просвещение, 1983. - 223 с.

Лепешаў, І.Я. Асновы культуры мовы і стылістыкі: практыкум: вучэб. дапам. для філал. фак. універсітэтаў / І. Я. Лепешаў. - Мінск: Універсітэцкае, 1989. - 205 с.

Лепешаў, І.Я. Культура маўлення: дапаможнік па курсу "Стылістыка і культура мовы" для студэнтаў спецыяльнасці 1-21 05 01 — Беларуская філалогія / І. Я. Лепешаў. - Гродна: ГрДУ, 2007. - 203 с.

Лепешаў, І.Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора: вучэб. дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцяў ВНУ: у 2 ч. / І.Я.Лепешаў. - Гродна: ГрДУ, 2000. - Ч. 1. 100 с., Ч. 2 - 122 с.

Лепешаў, І.Я. Лінгвістычны аналіз тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў па філал. спецыяльнасцях / І. Я. Лепешаў. - Мінск: Вышэйшая школа, 2009. - 287 с.

Малажай, Г.М. Лінгвістычны аналіз тэксту: заданні, тэксты, парады: вучэб. дапам. для філал. фак. пед. ін-таў / Г.М. Малажай. - 2-е выд., дап. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 270 с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метад. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2010. - 219 с.

Сцяцко, П.У. Культура мовы / П.У. Сцяцко. - Мінск: Тэхналогія, 2002. - 444 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Універсітэцкае, 1995. - 294 с.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту: вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філал. профілю / М.Я. Цікоцкі. - Мінск: Бел. навука, 2002. - 223 с.

Юрэвіч, А.К. Стылістыка беларускай мовы: вучэб. дапам. /А.К. Юрэвіч. - Мінск: Вышэйшая школа, 1992. - 288 с.

Дадатковая літаратура

Абабурка, М.В. Беларуская лінгвістычная паэтыка і тэксталогія: манаграфія / М. В. Абабурка. - Магілёў: МГУ, 2008. - 270 с.

Абабурка, М.В. Лінгвістыка тэксту: дапаможнік / М. В. Абабурка. - Магілёў: МГУ, 2008. - 139 с.

Абабурка, М.В. Развіццё мовы беларускай мастацкай літаратуры / М.В. Абабурка. - Мінск: Навука і тэхніка, 1987. – 182 с.

Абабурка, М.В. Рознастылёвыя тэксты і іх аналіз: вучэб.-метадычны дапам. для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў, якія навучаюцца па спецыяльнасцях 1-21 05 01 "Беларуская філалогія" (па напрамках), 1-25 01 08 "Журналістыка" (па напрамках) / М. В. Абабурка. - Магілёў : МДУ імя А. А. Куляшова, 2010. - 207 с.

Абабурка, М.В. Станаўленне і развіццё мовы беларускай мастацкай літаратуры: манаграфія / М.В.Абабурка. - Магілёў: Выд-ва МДУ, 2000. – 202 с.

Абабурка, М.В. Тэарэтычныя асновы беларускай лінгвістычнай тэксталогіі: дапаможнік / М.В.Абабурка. - Магілёў: МДУ, 2003. - 112 с.

Абабурка, М. В. Тэорыя і практыка перакладу: дапаможнік: для СРС па спецдысцыпліне / М. В. Абабурка. - Магілёў: МДУ, 2007. - 85 с.

Асновы культуры маўлення і стылістыкі: Метад. рэкамендацыі для студэнтаў дзён., вячэр. і завоч. аддз-няў філал. фак. / Беларус. дзярж. ун-т, Каф. сучас. беларус. мовы. - Мінск: БДУ, 1994. - 21 с.

Бабіч, Ю.М. Культура мовы: дапам. для студэнтаў філал. фак. / Ю.М. Бабіч. - Віцебск: Выд-ва ВДУ, 2001. - 18 с.

Бараноўская, М.К. Функцыянальныя асаблівасці катэгорыі стылю / М.К. Бараноўская // Беларуская літаратура. – 1991. - Вып. 19. – С. 63–71.

Басава, Г.І. Святло слова: дапам. па лінгвакультуралогіі для студэнтаў філал. спецыяльнасцей / Г.І. Басава, В.І. Іўчанкаў, Л.Д. Сінькова. – Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2002. - 141 с.

Беларуская граматыка: У 2 ч. – Мінск: Навука і тэхніка. – Ч. 1 Фаналогія. Арфаэпія. Марфалогія. Словаўтварэнне. Націск, 1985. – 431 с.; Ч. 2. Сінтаксіс, 1986. – 327 с.

Беларуская мова: Энцыклапедыя / Пад рэд. А.Я. Міхневіча. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 1994. – 654 с.

Бордович, А.М. Сопоставительный курс русского и белорусского языков: учеб. пособие для филол. специальностей вузов / А.М.Бордович, А.А.Гируцкий, Л.В.Чернышова. - Мінск: Універсітэцкае, 1999. – 222 с.

Булахов, М.Г. Основные вопросы сопоставительной стилистики русского и белорусского языков / М.Г. Булахов. - Минск: Изд-во БГУ, 1979. - 40 с.

Булыка, А.М. Красамоўства ў Беларусі: хрэстаматыя для філал. спецыяльнасцей ВНУ / А.М.Булыка, Л.М.Мінакова, А.А.Станкевіч. - Мінск: Універсітэцкае, 2002. - 178 с.

Бурак, І.Л. Злучнікавыя стылістычныя фігуры ў вершаваных творах Я. Купалы / І.Л. Бурак // Беларуская лінгвістыка. - 1994. - Вып. 43. - С. 41-45.

Бурак, І.Л. Некаторыя сродкі эканоміі газетнага тэксту / І.Л. Бурак // Культура мовы журналіста. - 1992. - Вып. 6. - С. 79-85.

Гілевіч Н. Напачатку было слова: фрагменты лекцый па культуры мовы і стылістыцы: з назіраўняў над тэкстамі і вуснай гаворкай: развагі філолага / Уклад. і рэд. Н.С.Гілевіч. - Мінск: Про Хрысто, 2008. - 84 с.

Гілевіч Н.І. Стылістыка і культура маўлення: Метад. рэкамендацыі і тэксты для студ. філ. фак. / Н.І.Гілевіч, В.М. Ляшук. - Мінск: Белдзяржуніверсітэт, 1998. - 50 с.

Гуліцкая, В.А. Культура мовы: вучэбны дапаможнік / В.А.Гуліцкая, А.М.Пісарэнка. - Мінск: Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў, 2006. - 106 с.

Дзянісава, Н.В. Аўтарскі пераклад: Праблема аўтарскага перакладу прозы ў беларускай літаратуры XX ст. / Н.В. Дзянісава. - Мінск: Бел. выд. Т-ва "Хата", 2002. - 99 с.

Дзянісаў, У.С. Эпітэт у сучаснай беларускай прозе: матывацыя і стылістычныя функцыі: Матэрыялы да спецкурса / У.С.Дзянісаў. - Магілёў: МДУ, 2003. - 63 с.

Дзянісаў, У.С. Эпітэт у мове сучаснай беларускай мастацкай прозы: Марфалагічнае выражэнне і лінгвапрагматычная характарыстыка: Матэрыялы да спецкурса / У.С.Дзянісаў. - Магілёў: МДУ, 2003. - 41 с.

Жук, І.В. Празаічны тэкст: дынаміка рытмавага існавання: Манаграфія / І.В.Жук. - Гродна: ГрДУ, 2003. - 234 с.

Зборнік тэкстаў для лінгвістычнага аналізу: для студэнтаў філал. фак. / аўт.-склад.: З.І.Бадзевіч [і інш.]. - Мінск: БДУ, 2005. - 259 с.

Ивченков, В.И. Лингвистическая организация текста: В творческой лаборатории В.Короткевича / В.И.Ивченков. - Минск: БГУ, 2002. - 210 с.

Ивченков, В.И. Лингвостилистика тропов Юрия Казакова / В.И. Ивченков. - Минск: Науч.-метод. журн. "Печатк. шк.", 2002. - 111 с.

Іўчанкаў, В.І. Дыскус беларускіх СМІ: Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В.І. Іўчанкаў. - Мінск: Беларус. дзярж. ун-т, 2003. - 256 с.

Іўчанкаў, В.І. Медыярыторыка: рытарычныя асновы журналістыкі, лінгвістыка публічнага тэксту, дыкурсны аналіз сродкаў масавай інфармацыі: курс лекцый / В. І. Іўчанкаў. - Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2009. - 279 с.

Каласы роднай мовы / Укл. У.В.Анічэнка, К.С.Усовіч. – Мінск: Універсітэцкае, 1990. 320 с.

Кароткая граматыка беларускай мовы: У 2 ч. / навук. рэд. А.А.Лукашанец. Ч. 1. Фаналогія. Марфаналогія. Марфалогія. – Мінск: Беларуская навука, 2007. – 351 с.; Ч. 2. Сінтаксіс. – Мінск: Беларуская навука, 2009. – 240 с.

Каўрус, А.А. Дакумент па-беларуску: Справаводства. Бухгалтэрыя. Рыначная эканоміка / А.А. Каўрус. - Мінск: Беларусь, 1994. - 160 с.

Комиссаров, В.Н. Лингвистика перевода / В. Н. Комиссаров. - Москва: URSS: ЛКИ, 2007. – 165 с.

Красней, В.П. Грані слова: факультатыўны курс "Лексіка і фразеалогія беларускай мовы": вучэбны дапаможнік для 10-га класа / В. П. Красней. - Мінск: Народная асвета, 1992. - 175 с.

Красней, В.П. Функцыянальна-стылявая дыферэнцыяцыя / В.П. Красней // Беларуская мова / В.П.Красней [і інш.]. - Ополе: Uniwersytet Opolski: Instytut filologii polskiej, 1998. - С. 223-260.

Конюшкевич, М.И. Синтаксис русского и белорусского языков: сходство и различия: Пособие для учителя / М.И.Конюшкевич, М.А.Корчиц, В.А.Лещенко. - Мінск: Нар. асвета, 1994. - 158 с.

Кузьміч, В.А. Практычная і функцыянальная стылістыка беларускай мовы: вучэбны дапаможнік для студэнтаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці "Выдавецкая справа" / В. А. Кузьміч, В. В. Шахаб. - Мінск: БДТУ, 2008. - 238 с.

Культура маўлення: зборнік практыкаванняў / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Установа адукацыі "Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт". - Мазыр: МДПУ, 2005. - 28 с.

Лаўксмін, С. Практычнае красамоўства, або Правілы рытарычнага мастацтва, якія трэба ведаць для складання прамовы / С. Лаўксмін // Спадчына. - 1990. - № 2. - С. 35–39.

Лексіка і стылістыка беларускай мовы: Метад. рэкамендацыі па практыкуму: Для студэнтаў фак. радыёфізікі і электронікі / Аўт.-склад. А.М.Муравіцкая. - Мінск: БДУ, 2004. - 58 с.

Лексікалогія сучаснай беларускай літаратурнай мовы / пад рэд. А.Я. Баханькова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – 463 с.

Лепешаў, І.Я. Праблемы фразеалагічнай стылістыкі і фразеалагічнай нормы / І. Я. Лепешаў. - Мінск: Навука і тэхніка, 1984. – 262 с.

Лепешаў, І.Я. Сучасная беларуская літаратурная мова: спрэчныя пытанні: Дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей ВНУ / І.Я.Лепешаў. - Гродна: ГрДУ, 2002. - 207 с.

Любецкая, К.П. Да пытання аб функцыянальных стылях сучаснай беларускай літаратурнай мовы / К.П. Любецкая // Працы кафедры сучаснай

беларускай мовы. Вып. 6 / пад рэд. А.Я. Міхневіча. – Мінск, 2007. – С. 166-170.

Любецкая, К.П. Стылістыка і культура беларускага маўлення: вучэбна-метадычны комплекс / К.П. Любецкая. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2007. – 40 с.

Любецкая, К.П. Стылістыка і культура беларускага маўлення: практычныя заняткі / К.П. Любецкая. – Мінск: БДУ, 2008. – 36 с.

Любецкая, К.П. Функцыянальная стылістыка сучаснай беларускай мовы: практыкум / К.П. Любецкая. – Мінск: БДУ, 2010. – 52 с.

Ляшчынская, В.А. Слова ў паэзіі Янкі Купалы / В.А.Ляшчынская. - Мінск.: Беларус. навука, 2004. – 270 с.

Ляшчынская, В.А. Метафара ў паэзіі Янкі Купалы / В.А.Ляшчынская. - Гомель: ГДУ, 2003. - 159 с.

Малышыц, М.В. Увага – “канцылярыт”! / М.В. Малышыц // Культура мовы журналіста. Вып. 3. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага, А.І. Наркевіча. – Мінск, 1986. - С. 93–96.

Маршэўская, В.В. Беларуская мова. Прафесійная лексіка ў сінтаксічным і стылістычным аспектах: Вучэб. дапам. для фіз.-мат. спецыяльнасцей ВНУ / В.В.Маршэўская. - Гродна: ГрДУ, 2002. - 114 с.

Матчына мова: Кніга пра беларускую мову. Мінск, 1991.

Метлюк, А.А. Взаимодействие просодических систем в речи билингва: Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. / А.А. Метлюк - Минск: Вышэйш. шк., 1986. - 110 с.

Мильчин, А.Э. Культура книги: Что делает книгу удобной для читателя: Справ.пособие / А.Э. Мильчин. - М.: Кн. палата, 1992. - 224 с.

Мильчин, А.Э. Методика редактирования текста: учебник для студентов высших учебных заведений, обучающихся по направлению 030900 "Издательское дело" и специальности 030901 "Издательское дело и редактирование" / А.Э.Мильчин. - Москва: Логос, 2005. - 523 с.

Мильчин, А.Э. Справочник издателя и автора: Ред.-изд. оформ. издания / А.Э.Мильчин, Л.К.Чельцова. - М.: Олимп. - Назрань: АСТ, 1999. - 685 с.

Мильчин, А.Э. Издательский словарь-справочник. - М.: Юристъ, 1998. – 471 с.

Мильчин, А.Э. Культура издания, или Как не надо и как надо делать книги: Практ. рук. / А.Э.Мильчин. - М.: Логос, 2002. - 222 с.

Міхневіч, А.Я. Вазьмі маё слова...: Нататкі аб лексічным узаемаўплыве беларускай і рускай моў у кантэксце ўзаемадзеяння культур / А.Я. Міхневіч, А.А. Гіруцкі. - Мінск: Навука і тэхніка, 1990. - 320 с.

Міхневіч, А.Я. Функцыі мовы і маўлення і праблемы беларуска-рускага двухмоўя / А.Я.Міхневіч // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. - Мінск, 1982. – С. 50–75.

Міхневіч, А.Я. Слоўка за слоўкам: алфавітны даведнік па культуры беларускай мовы для ўсіх / А.Я.Міхневіч, Л.П.Кунцэвіч, Ю.В.Назаранка. - Мінск: Выдавецкі цэнтр БДУ, 2006. - 165 с.

Мова сучаснай беларускай мастацкай літаратуры : манаграфія / М.В.Абабурка [і інш.]. - Магілёў : МДУ, 2005. - 246 с.

Мучник, Б.С. Основы стилистики и редактирования: Для высш. и сред. учеб. заведений / Б.С.Мучник. – Ростов н/Д: Феникс, 1997. – 477 с.

Навасельцава, І.І. Беларуская мова і культура маўлення: практыкум / І.І.Навасельцава. - Мінск: БДЭУ, 2005. - 95 с.

Навасельцава, І.І. Беларуская мова і культура маўлення: курс лекцый / І.І. Навасельцава. - Мінск: БДЭУ, 2008. - 130 с.

Накорякова, К.М. Литературное редактирование: общая методика работы над текстом: практикум / К.М.Накорякова. - Москва: Икар, 2006. - 431 с.

Одинцов, В.В. Стилистика текста / В.В.Одинцов. - Москва: Едиториал УРСС, 2004. - 261 с.

Падлужны, А.І. Мова і грамадства: 3б. арт. / А.І. Падлужны. - Мінск: Міжнар. фонд "Бел. кнігазбор", 1997. - 83 с.

Пісарэнка, А.М. Функцыянальная стылістыка беларускай мовы: Вучэб. дапам. / А.М.Пісарэнка. - Мінск: БДУК, 2003. – 91с.

Плещенко Т.П. Основы стилистики и культуры речи: учеб. пособие для студентов вузов / Т.П.Плеўенко, Н.В.Федотова,Р.Г.Чечет; под ред. П.П. Шубы. – Мінск:Тетрасістемс, 1999. – 240 с.

Плотнікаў, Б.А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум / Б.А. Плотнікаў, Л.А.Антанюк. – Мінск: Інтэрпрэсэрвіс, Кніжны Дом, 2003. – 672 с.

Плотнікаў, Б.А. Кіраўніку аб мове / Б.А.Плотнікаў. - Мінск: Акад. кіравання пры Прэзідэнце Рэсп. Беларусь, 2001. - 126 с.

Практыкум па стылістыцы беларускай мовы: У 2 ч. / Аўт.-склад.: М.Я.Цікоцкі, А.М.Цікоцкі. - Мінск: Бел. дзярж. ун-т, 2001. - Ч. 1: Стылістычнае выкарыстанне лексічных і фразеалагічных сродкаў мовы – 72 с.; Ч. 2: Марфалагічная і сінтаксічная стылістыка - 72 с.

Практычная стылістыка: дапам. па функц. стылістыцы для студэнтаў філал. фак. ВНУ / склад. А.М.Багамолава. – Віцебск: ВДУ, 1996. - 38 с.

Прыгодзіч, М.Р. Ленаць думкі, або Як выцясняюцца з друку беларускамоўныя словы / М.Р. Прыгодзіч // Культура мовы журналіста. Вып. 5. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага, А.І Наркевіча. - Мінск, 1990. - С. 11–15.

Прыгодзіч, М.Р. Пра хітравумную закаханую, святлафор і процімоўныя думкі / М.Р. Прыгодзіч // Культура мовы журналіста. Вып. 4. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага, А.І Наркевіча. - Мінск, 1988. - С. 54–57.

Пытанні культуры пісьмовай мовы / М.Р.Суднік [і інш.] - Мінск.: Нар. асвета, 1991. - 175 с.

Рагойша, В.П. Проблемы перевода с близкородственных языков: Белорус.-рус.-укр. поэтич. взаимоперевод / В.П. Рагойша. - Минск: Изд-во БГУ, 1980. - 183 с.

Роўда, І.С. Рознаўзроўневая намінатыўная адпаведнасць беларускай і рускай моў: у сувязі з праблемай лексічных лакун / І.С.Роўда. - Мінск: Бел. дзярж. ун-т, 1999. - 169 с.

Садоўскі, П.В. Беларускае слова ў эфіры / П.В. Садоўскі // Культура мовы журналіста. Вып. 2. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага і А.І. Наркевіча. - Мінск, 1984. - С. 12-24.

Садоўскі, П.В. З'явы фанетычнай інтэрферэнцыі ва ўмовах беларуска-рускага білінгвізму / П.В. Садоўскі // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. - Мінск, 1982. - С. 176-228.

Семянькова, Г.К. Функцыянальная стылістыка беларускай мовы: вучэбны дапаможнік / Г.К.Семянькова. - Віцебск: Выдавецтва ВДУ, 2005. - 42 с.

Скворцов, Л.И. Теоретические основы культуры речи / Л.И. Скворцов. - М.: Наука, 1980.

Солганик, Г.Я. тилистика текста: учебное пособие для студентов, абитуриентов, преподавателей-филологов и учащихся старших классов школ гуманитарного профиля / Г. Я. Солганик. - Москва: Флинта: Наука, 2007. - 253 с.

Сопоставительное описание русского и белорусского языков: Морфология / АН БССР, Ин-т языкознания им. Я.Коласа. - Мінск: Навука і тэхніка, 1990. - 336с.

Старасценка, Т.Я. Стылістыка тэксту: дапаможнік / Т. Я. Старасценка. - Мінск: БДПУ, 2007. - 58 с.

Тамашэвіч, Т.І. Асновы культуры мовы: Тэксты лекцый: у 2 ч. / Т.І.Тамашэвіч. - Гродна: Гродз.дзярж.ун-т, 1985. - Ч.1 / Рэц.Н.І.Гілевіч,М.М.Аляхновіч - 69с.; Ч.2 - 69с.

Тамашэвіч, Т.І. Культура і тэхніка маўлення: Дапам. па аднайм. спецкурсе для студэнтаў спецыяльнасці Г 02 03. 00 - Славян. мовы і літ. / Т.І.Тамашэвіч. - Гродна: ГрДУ, 2003. - 137 с.

Трыпуціна, Т.М. Мова мастацкага твора: Вучэб.-метаад. дапам. / Т.М.Трыпуціна. - Мінск: БДПУ, 2004. - 171 с.

Цікоцкі, А.М. Стылістыка газетных жанраў: Дапам. для студэнтаў журналіст. спецыяльнасцей / А.М.Цікоцкі. - Мінск: БДУ, 2003. - 21 с.

Цікоцкі, М.Я. Аб важных кірунках развіцця сучаснай стылістыкі / М.Я.Цікоцкі // Роднае слова. - 2002. - № 2. - С. 33-35.

Цікоцкі, М.Я. Пра некаторыя асаблівасці мовы газеты як функцыянальнай разнавіднасці публіцыстычнага стылю / М.Я.Цікоцкі // Культура мовы журналіста. Вып. 1. – Мінск, 1982. – С. 14-24.

Цікоцкі, М.Я. Стылістыка публіцыстычных жанраў: вучэбны дапаможнік для студэнтаў спецыяльнасці "Журналістыка" вышэйшых навучальных устаноў / М. Я. Цікоцкі. - Мінск: Вышэйшая школа, 1971. – 288 с.

Цікоцкі, М.Я. Сугучнасць слоў жывых...: Нататкі па стылістыцы мастац.літ. / М.Я.Цікоцкі. - Мінск: Выд-ва БДУ, 1981. - 191с.

Ціхановіч, А. "Гаваркое" слова ў газеце / А. Ціхановіч // Культура мовы журналіста. Вып. 2. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага і А.І. Наркевіча. - Мінск, 1984. – С. 67-72.

Чарадзеі роднага слова ...: 40 моўных партрэтаў беларускіх пісьменнікаў: дапаможнік-хрэстаматыя па курсах "Сучасная беларуская мова", "Стылістыка беларускай мовы": у 2 ч. / Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт. - Мінск: МДЛУ, 2006. - Ч. 1 - 184 с.; Ч. 2, 2006. - 175 с.

Чарота, І.А. Мастацкі пераклад на беларускую мову: Асновы тэорыі і практ. рэкамендацыі: Вучэб. дапам. / І.А. Чарота. - Мінск: БДУ, 1997. - 47 с.

Чумак, Л.Н. Синтаксис русского и белорусского языков в аспекте культурологии /Л.Н. Чумак. – Мінск: Бел. гос. ун-т, 1997. - 196 с.

Шакун, Л.М. Да характарыстыкі функцыянальных стыляў беларускай літаратурнай мовы / Л.М.Шакун // Культура мовы журналіста. Вып. 1. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага. - Мінск, 1982. - С. 5-13.

Шакун, Л.М. Значэнне царкоўнаславянскай мовы ў развіцці беларускай літаратурнай мовы / Л.М.Шакун. - Мн.: Выд-ва БГУ імя У.І.Леніна, 1958. – 20 с.

Шакун, Л.М. Карані роднай мовы: Выбр. працы па гісторыі бел. мовы / Л.М.Шакун. – Мінск: Бел. гос. ун-т, 2001. - 205 с.

Шандроха, Н.Э. Рыторыка: тропы і фігуры маўлення: дапаможнік па курсе "Рыторыка" для студэнтаў філалагічных спецыяльнасцей / Н. Э. Шандроха. - Гродна: ГрДУ, 2009. - 187 с.

Шандроха, Н.Э. Экспрэсіўны сінтаксіс: Вучэб.-метаад. дапам. па аднайм. спецкурсе для студэнтаў спецыяльнасці Г 02 01 04 "Беларус. мова і літ." са спецыялізацыяй "Рыторыка" / Н.Э.Шандроха. - Гродна: ГрДУ, 2002. - 61 с.

Шкраба І.Р. Варыянтнасць у сучаснай беларускай мове: Структурна-граматычны і функцыянальна-дынамічны аспекты / І.Р.Шкраба. - Мінск: Асар, 2004. - 239 с.

Шкраба, Р.В. Літаратура і мова: кніга пра майстэрства / Р. Шкраба. - Мінск: Беларусь, 1969. - 315 с.

Шкраба Р.В. Моваю вобразаў: Выбранае / Р.Шкраба. - Мінск: Мастац. літ., 1989. - 320 с.

Шуба, П.П. Міжмоўная беларуска-руская аманімія і паранімія / П.П.Шуба // Пытанні білінгвізму і ўзаемадзеяння моў / Пад рэд. М.В. Бірылы, А.Я. Супруна. - Мінск, 1982. - С. 106–131.

Шумчык, Ф.С. Функцыянальная стылістыка беларускай мовы: Вучэб.-метадычны дапаможнік / Ф.С.Шумчык. - Мінск.: БДПУ, 2004. - 35 с.

Шумчык, Ф.С. Лексічная стылістыка беларускай мовы: вучэбна-метадычны дапаможнік / Ф.С.Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2005. - 51 с.

Шумчык, Ф.С. Марфалагічная стылістыка беларускай мовы: (словаўтварэнне і іменныя часціны мовы): вучэбна-метадычны дапаможнік / Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2007. - 51 с.

Шумчык, Ф.С. Сінтаксічная стылістыка беларускай мовы: вучэбна-метадычны дапаможнік / Ф. С. Шумчык. - Мінск: БДПУ, 2008. - 54 с.

Шылава, А.В. Дакладнасць словаўжывання / А.В. Шылава // Культура мовы журналіста. Вып. 2. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага і А.І. Наркевіча. - Мінск, 1984. – С. 50–66.

Шылава, А.В. Фразеалагізмы: стылістычная роля і норма /А.В. Шылава // Культура мовы журналіста. Вып. 5. / Пад рэд. М.Я. Цікоцкага, А.І Наркевіча. - Мінск, 1990. – С. 31–46.

Энцыклапедыя кніжнага дела / Ю.Ф.Майсурадзе [и др.] - М.: Юристъ, 1998. - 535 с.

Янкоўскі, Ф.М. Само слова гаворыць: Філалагічныя эцюды, абразкі, артыкулы / Ф.М.Янкоўскі. - Мінск: Мастац. літ., 1986. - 320 с.

Яскевіч, А.Я. Сумежжа: Мова. Пераклад. Вытокі прозы / А.Яскевіч. - Мінск: Маст.літ., 1994. - 253 с.

Яўдошына, Л.І. Слова ў мастацкім кантэксце / Л.І.Яўдошына. - Брэст: БрДУ, 2003. - 124 с.

Слоўнікі

Арашонкава, Г.У. Кіраванне ў беларускай і рускай мовах: Слоўнік-даведнік / Г.У.Арашонкава, В.П.Лемцюгова. – Мінск: Вышэйшая школа, 1991. – 303 с.

Арашонкава, Г.У. Слоўнік цяжкасцей беларускай мовы: правапіс, вымаўленне, націск, словазмяненне, словаўжыванне: каля 10 тысяч слоў / Арашонкава Г.У., Лемцюгова В.П. - Мінск: Радыёла-плюс, 2005. - 445 с.

Белорусско-русский паралексический словарь-справочник: Пособие для учителя / И. В. Войнич [и др.]. - Минск: Нар. асвета, 1985. - 366 с.

Бірыла, М.В. Слоўнік націску ў беларускай мове / М.В. Бірыла. – Мінск: Народная асвета, 1992. – 144 с.

Булыка, А.М. Слоўнік іншамоўных слоў: актуальная лексіка / А.М. Булыка. – Мінск: Попурри, 2005 – 336 с.

Выразительные средства русского языка и речевые ошибки и недочеты: энциклопедический словарь-справочник / под редакцией А.П.Сковородникова. - Москва: Флинта: Наука, 2005. - 479 с.

Гаўрош, Н.В. Слоўнік эпітэтаў беларускай мовы / Н.В.Гаўрош. - Мінск: Выш. шк., 1998. - 603 с.

Грабчиков, С.М. Межъязыковые омонимы и паронимы: Опыт русско-белорус. словаря / С.М.Грабчиков. - Мінск: БГУ им.В.И.Ленина, 1980. – 320 с.

Грабчыкаў, С.М. Слоўнік паронімаў беларускай мовы / С.М.Грабчыкаў. - Мінск.: Нар.асвета, 1994. - 478 с.

Грабчыкаў, С.М. Цяжкія выпадкі ўжывання блізкіх па гучанню слоў / С. М. Грабчыкаў. - Мінск: Выдавецтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, 1977. - 328 с.

Клышка, М.К. Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў / М.К. Клышка. – Мінск: Вышэйшая школа, 2005. – 445 с.

Крылатыя выразы ў беларускай мове: тлумачальны слоўнік: у 2 ч. – Магілёў: МДУ. - Ч. 1: 3 іншамоўных (еўрапейскіх і амерыканскіх) крыніц XII—XX стст. / аўт.-склад.: С. В. Венідзіктаў [і інш.], 2004. - 133 с.; Ч. 2: 3 рускамоўных літаратурных і фальклорных крыніц XII—XX стст. / аўт.-склад.: С. В. Венедзіктаў [і інш.], 2006. - 205 с.

Культура русской речи: Энциклопедический словарь-справочник / Под ред. Л. Ю. Иванова, А. П. Сковородникова, Е. И. Ширяева и др. – 2-е изд. М.: Флинта: Наука, 2007. – 840 с.

Лазоўскі, У.М. Слоўнік антонімаў беларускай мовы: канкрэтныя выпадкі ўжывання / У.М. Лазоўскі. – Мінск: Універсітэцкае, 1994. – 293 с.

Лепешаў, І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы: У 2 т. / І.Я. Лепешаў. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2008. – Т. 1. – 672 с.; Т. 2. – 704 с.

Ляшчынская, В.А. Слоўнік параўнанняў у мове мастацкіх твораў Янкі Купалы / В.А.Ляшчынская, З.У.Шведава. - Гомель: ГрДУ, 2004. - 104 с.

Малажай, Г.М. Беларуская перыфраза: (кароткі слоўнік) / Г. М. Малажай. - Мінск: Вышэйшая школа, 1974. - 158 с.

Пазнякоў, М.П. Слоўнік эпітэтаў беларускай літаратурнаў мовы / М.П. Малажай. - Мінск: Навука і тэхніка, 1988. - 559с.

Плотнікаў, Б.А. Слоўнік цяжасцей беларускай мовы / Б.А.Плотнікаў, В.П.Трайкоўская. - Мінск: Кн. дом, 2004. - 542 с.

Санько, З. Малы руска-беларускі слоўнік прыказак, прымавак і фразем / З.Санько. - Мінск: Навука і тэхніка, 1991. - 320 с.

Скворцов, Л. И. Культура русской речи: Словарь-справочник: Учеб. пособие / Л.И.Скворцов. - М.: Академия, 2003. - 218 с.

Слоўнік-даведнік асноўных лінгвастылістычных і тэксталагічных тэрмінаў / склад. М.В.Абабурка. - Магілёў: МДУ, 1998. - 24 с.

Слоўнік лексічных формаў: Сінонімы, амонімы, антонімы, паронімы, амографы, амафоны / Склад.: Я.І.Хвалей, У.В.Шарпіла. - Мінск: Paradox, 2004. - 415 с.

Слоўнік мовы Янкі Купалы: У 8 т. Т. 1–6. / Склад. У.В. Анічэнка [і інш]; Рэдкал.: В.А.Ляшчынская (гал. рэд.) і інш. – Мінск: Беларус. навука, 1997–2003.

Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў / аўт.- склад. М.К. Клышка. – Мінск: ПУП “Радыёла-плюс”, 2005. – 672 с.

Стариченок, В.Д. Культура речи и деловое общение: словарь-справочник / В. Д. Стариченок, Л. Г. Рудь. - Минск: БГПУ, 2008. - 117 с.

Старычонак, В.Дз. Слоўнік амонімаў беларускай мовы / В.Дз. Старычонак. – Мінск: Вышэйшая школа, 1991. – 255 с.

Стилистический энциклопедический словарь русского языка / Под ред. М. Н. Кожинной. - М.: Флинта, 2003. – 696 с.

Сцяцко, П.У. Слоўнік лінгвістычных тэрмінаў / П.У. Сцяцко, М.Ф. Гуліцкі, Л.А.Антанюк. – Мінск: Вышэйшая школа, 1990. – 222 с.

Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы / пад рэд. М.Р. Судніка, М.Н. Крыўко. 4-е выд. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2005. – 784 с.

Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: у 5 т. / пад агульн. рэд. К.К. Атраховіча. – Мінск: Беларуская Савецкая Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі. - Т. 1, 1977. – 608 с.; Т. 2, 1978. – 768 с.; Т. 3, 1979. – 672 с.; Т. 4, 1980. – 767 с.; Т. 5, кн. 1, 1983. – 663 с.; Т. 5, кн. 2, 1984. – 608 с.

Шкраба, І.Р. Слоўнік беларускай безэквівалентнай лексікі ў рускамоўным дачыненні / І.Р.Шкраба. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2008. – 320 с.

Шкраба, І.Р. Крынічнае слова: Беларускія прыказкі і прымаўкі / І.Р. Шкраба, Р.І. Шкраба. - Мінск: Мастац. літ., 1987. - 320 с.